

HYVINVOINTISUUNNITELMA

2023
2025

Kaupunginvaltuusto 24.4.2023 § 33

HYVINVOINTISUUNNITELMAN VALMISTELU

Hyvinvointisuunnitelma on yksi kaupunkistrategian toteuttamishjelma. Asiakirjaa on valmistellut kaupunginjohtajan nimeämä työryhmä, jossa oli edustajat kaikista hallintokunnista.

Oulun kaupungin hyvinvointisuunnitelma on laadittu yhteistyössä kaupungin eri toimialojen edustajien, neuvostojen ja järjestöedustajien kanssa. Tammikuussa 2023 järjestettiin kuntalaistilaisuus kunnan hyvinvointitehtävistä ja yhteistyöstä hyvinvointialueen kanssa.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden henkilöstötoimikunta
SikuTurjo (Sivistys- ja kulttuuripalvelut - turvallisuusjohtoryhmä)
Opiskeluhoitopalvelut

Seuraavat osallistamiset helmi- maaliskuussa 2023

- Aluepäälliköt ja –suunnittelijat, alueelliset johtotiimit ja Pohteen yhteiskokous
- Sivistys- ja kulttuuripalveluiden vastuualuejohtajat (palvelualueen edustusta ei työryhmässä)
- Nuorisopalvelut
- Yhteisötoiminnan tiimi, kotouttamisen tiimi
- Lapsiystävällinen kunta suunnittelija
- Kehittämisen johtotiimi
- BusinessOulu
- Kaupungin johtoryhmä
- Lautakuntien jäseniä

LAAJA OSALLISTUMINEN

Järjestöjen elämäkaariverkostot, muut järjestöt (syksy 2022 + maaliskuu 2023)
Liikunnan seuraneuvottelukunta
Kulttuuritoimijat

ONE, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, maahanmuuttajaneuvosto

Akkunassa kysely henkilöstölle syksy 2022

Kuntalaistilaisuus 12.1.2023

Kaksi työpajaa hyvinvointialueen kanssa + HYTE-neuvottelu 1.12.2022, Pohteen edustajien kanssa käyty läpi suunnitelmaa helmikuussa ja maaliskuussa 2023.

Lähidemokratiatoimikunta

Hyvinvointi-, kulttuuri- ja liikuntalautakunnan ja sivistyslautakunnan yhteisseminaari maaliskuu 2023 + mahdollisuus antaa kommentteja

TÄRKEIN TEHTÄVÄ

Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungin tärkein tehtävä, joka sisältyy kaikkiin kaupungin lakisääteisiin tehtäviin. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Kaupunki huolehtii puhtaasta ja terveellisestä asuinympäristöstä sekä monipuolisista harrastusmahdollisuuksista.

Hyvinvoinnin edistämisen laaja-alaista tehtävää tehdään poikkihallinnollisella yhteistyöllä. Kaupungin tulee suunnitella hyvinvoinnin edistämisen rakenne ja toiminta siten, että ne mahdollisimman hyvin tukisivat asukkaidensa hyvinvointia.

Kaikki kaupungin toimialat luovat yhteistyössä asukkaille toimivia arjen ratkaisuja ja sujuvan elämän edellytyksiä. Asukkaiden hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, työllisyys, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin, viher- ja virkistysalueisiin sekä moniin muihin kaupungin hoitamiin tehtäviin.

HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Hyvinvointialue tuottaa 1.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveystalvet. Jatkossa kaupungin roolissa näkyy vahvasti hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä kestävän elämäntavan edistämisen merkitys. Tässä onnistuminen edellyttää, että yhteistyötä tehdään kaupungin kaikkien toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen/ yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa. Keskeistä on mahdollistaa puitteet asukkaiden omatoimiseen hyvinvoinnin ylläpitoon ja edistämiseen.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä kaupunkistrategia linjaa kaupungin toimintaa. Tämä hyvinvointisuunnitelma on kaupunkistrategian toteuttamisohjelma, jolla toimeenpannaan hyvinvoinnin edistämisen strategiset linjaukset. Hyvinvointisuunnitelmaa, sen toteutusta, seuranta ja raportointia voidaan hyödyntää myös kaupunkistrategian päivityksessä.

Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet edistävät erityisesti seuraavia YK:n Agenda 2030 kestävän kehityksen päätavoitteita: Ei köyhyyttä, Ei nälkää, Terveyttä ja hyvinvointia, Hyvä koulutus, Sukupuolten tasa-arvo, Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, Eriarvoisuuden vähentäminen, Kestävät kaupungit ja yhteisöt, Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta.

Kaupunkistrategia

Hyvinvoinnin edistämisen strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Laaja hyvinvointikertomus 2022

Toimintaympäristö, väestön hyvinvoinnin tila, kehitys ja haasteet

Kaupunkistrategian toteuttamisohjelmat

Hyvinvointisuunnitelma 2023 - 2025

Toimeenpannaan hyvinvoinnin edistämisen strategiset linjaukset

Oulun kulttuuristrategia 2030 (KV 21.1.2020 § 1)

Sivistysohjelma (KH 22.8.2022 § 230)

Henkilöstöohjelma (KH 21.3.2022 § 82)

Ympäristöohjelma 2026 (12.8.2019 § 240, päivitys meneillään)

Yritysmuotoinen Oulu –Elinkeinopoliittinen kehittämisohjelma (KH 17.1.2022 § 9)

Maankäytön toteuttamisohjelma 2022 – 2026
- päivitetään 2023

Hyvinvoinnin edistämistä ohjaavia suunnitelmia ja ohjelmia

On huomioitu hyvinvointisuunnitelmassa/ovat vuorovaikutuksessa hyvinvointisuunnitelman kanssa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
KV 23.5.2022 § 56, lakisääteinen
- päivitys/sisältyy hyvinvointisuunnitelmaan

Ikävoimainen Oulu - Oulun kaupungin ikääntymispoliittinen ohjelma 2021– 2030
KV 25.1.2021 § 11, lakisääteinen
- päivitetään 2023

Yhdessä kotoutuva Oulu- Oulun kaupungin, kotoutumishjelma 2022–2025
KV 8.11.2021 § 108, lakisääteinen

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- laaditaan

Kulttuuri hyvinvointisuunnitelma 2021–2026
KH 7.6.2021 § 82

Terveysliikunnan vaikutusten arvioinnin suunnitelma
KH 4.5.2020 § 123

Vuorovaikutussuunnitelma 2019–2021
KH 19.8.2019 § 250
- päivitetään 2023

Turvallisuusohjelma 2022
- päivitetään

Toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden suunnitelma vuosille 2022–26
KH 13.6.2022 § 189

Avoimen hallinnon toimintasuunnitelma vuosille 2021–2023
KH 1.3.2021 § 68

Varhaiskasvatussuunnitelma ja OPS:t

Lapsiystävällinen kunta –toimintasuunnitelma
- Opinvirta

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma- laaditaan

Työllisyyden ekosysteemin kumppanuussopimus

Vammaispoliittinen ohjelma (päivitetään)

Kaupunkistrategian linjauksista hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin ja tavoitteisiin

Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet pohjautuvat Oulun kaupungin kaupunkistrategiassa 2030 esiin nostettuihin hyvinvoinnin ilmiöihin ja esitettyihin toimenpide-ehdotuksiin. Painopisteet pohjautuvat kaupungin luottamushenkilöiden ja johdon sekä kuntalaisten, neuvostojen ja yhdistysten sekä eri toimialojen keskuudessa käytyihin keskusteluihin oululaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työstä.

Jokaiselle painopisteelle on määritelty tavoitetila sekä konkreettiset toimenpiteet oululaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi hyvinvointisuunnitelman toimintakaudella 2023 – 2025.

Mahdollistamme ihmisten kohtaamisen ja yhteisöllisen toiminnan sekä turvallisen elinympäristön

Mahdollistamme aktiivisen ja liikunnallisen elämäntavan sekä mielekkään tekemisen

Tuemme oululaisten hyvinvointia ja toimintakykyä kehittämällä ennaltaehkäiseviä toimia

Kuntalaisille tarjotaan toimivat palvelut yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa vuodesta 2023 alkaen

1

Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Tavoite: Osallisuuden kokemusten vahvistaminen & Turvallinen Oulu kaikille

2

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Tavoite: Oululaisten toimintakyky paranee

3

Sujuva arki ja pärjäävyys

Tavoite: Hyvinvointia tukevien palveluiden saatavuuden turvaaminen ja toimivat monialaiset palveluprosessit

HYVÄ ARKI JA ELÄMÄ OULUSSA:

Mitkä asiat vaikuttavat hyvinvointiini?

Hyvinvointini on kokonaisuus. Toivon, että ymmärrät ja kohtaat minut ihmisenä etkä yksittäisen tarpeeni kautta.

Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Kokemukset osallisuuden sekä vaikuttamisen mahdollisuuksista ovat heikentyneet ja yksinäisyyden kokemukset kasvaneet.

Ikääntyneiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset – indikaattori (hyte-kerroin) kuvaa muun muassa asumisen ja elinympäristön turvallisuutta, kunnossapidon laatua ja ikääntyneiden toimintakykyä.

Minun arkeni ja elämäni –kyselyssä (2021) oululaiset kokivat parhaimmiksi elämän osa-alueiksi asunnon, asunnon lähiympäristön, turvallisuuden tunteen ja ihmissuhteet.

HYTE-KUNTAKORTTI 1/4

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 11 (2019) / 7,8 (2021)
- Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 76 (2019) / 70 (2021) K
- Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 10 (2019) / 17 (2021) K
- Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % 4. ja 5. luokan oppilaista: 64 (2019) / 61 (2021)
- Vaikuttamismahdollisuudet hyvin hoidettu, % 18 vuotta täyttäneet: 26 (2020) / 20 (2022)
- Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %: 56 (2017) / 52,3 (2021)

Asuminen, ympäristö ja luonto

- *Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä/10 000 vastaavan ikäistä: 393 (2020) / 350 (2021), Hyte-kerroin*
- Asuinalueensa olosuhteisiin tyytyväisten osuus, % 20 vuotta täyttäneet: 86,2 (2020)
- Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus, enintään 300 m, % väestöstä: 97,1 (2018)
- Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista: 47,3 (2020) / 48,1 (2021)

Turvallisuus

- Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 4,4 (2019) / 5,1 (2021)
- Koulukiusaaminen loppunut tai vähentynyt kiusaamisesta kertomisen jälkeen, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 56,8 (2019) / 57,8 (2021)
- Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista: 11,6 (2019) / 15,1 (2021)
- Asuinalueen turvallisuus hyvin hoidettu, % 18 vuotta täyttäneet: 89 (2020) / 88 (2022)

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Koronaepidemia heikensi oululaisten koettua hyvinvointia. Uutta tietoa koetusta hyvinvoinnista ja elintavoista saadaan lasten ja nuorten osalta kouluterveyskyselystä syksyllä 2023 ja aikuisväestön osalta Terve Suomi -tutkimuksesta keväällä 2024.

Minun arkeni ja elämäni –kyselyssä (2021) suurin osa (82 %) oululaisista koki oman arkensa ja elämänsä kokonaisuutena erittäin hyvänä tai hyvänä. Huolestuttavaa on, että nuorten ja nuorten aikuisten osalta osuus oli muita ikäryhmiä alhaisempi (76 %).

Oululaiset olivat valmiita itse tekemään muutoksia hyvinvointinsa eteen: muuttamaan elintapojaan terveellisemmiksi, etsimään ystäviä/kumppania ja hakemaan töitä/uutta työtä. Osa koki, että omat voimavarat eivät enää riitä muutoksen tekemiseen ja kaipasivat tukea.

HYTE-KUNTAKORTTI 2/4

Oppiminen ja kasvu ihmisenä

- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä: 5,7 (2020) / 5,8 % (2021), Hyte-kerroin
- Pitää koulunkäynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 60,2 (2019) / 56,6 (2021)

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista: 91,2 (2019) / 85,7 (2021)
- Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 75,4 (2019) / 67,9 (2021)
- Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus, % 20 vuotta täyttäneet: 58,7 (2015) / 55,7 (2020)
- Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 7,4 (2019) / 11,6 (2021)

Ruoka, liikunta, lepo ja muut elintavat

- Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 15 (2019) / 15 (2021), Hyte-kerroin
- Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI \geq 30 kg/m²), % 20 vuotta täyttäneet: 15,4 (2015) / 22 (2020)
- Nukkuu arkisin alle 8 h, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 33,9 (2019) / 38,5 (2021)
- Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 5,2 (2019) / 4,3 (2021)

Fyysinen terveys

- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä: 7,0 (2020) / 6,8 % (2021), Hyte-kerroin
- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi % 8. ja 9. luokan oppilaista: 19,3 (2019) / 25,6 (2021), Hyte-kerroin
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky: 33 (2021) / 33,7 (2022)
- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky: 34,7 (2021) / 35,5 (2022)
- Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksu työskennellä vanhuuseläkeikäen saakka, % 20 - 64-vuotiaat: 24,6 (2015) / 19,6 (2020)
- 500 metrin matkan kävelemissä suuria vaikeuksia kokevien osuus, % 65 vuotta täyttäneet: 16,2 (2020)

Sujuva arki ja pärjäävyys

Usean mittarin mukaan taloudellisessa toimeentulossa on eriarvoisuutta. Taloudellinen tilanne vaikuttaa myös merkittävästi koettuun hyvinvointiin.

Minun arkeni ja elämäni –kyselyn (2021) mukaan erityisesti nuoret aikuiset ja työikäiset kaipasivat muutosta taloudelliseen toimeentuloon.

Oululaisten mielestä kaupungin tulisi panostaa erityisesti avun ja palvelujen saantiin, mielen hyvinvointiin ja asuntojen lähiympäristöön. Panostamisen kohteiksi nousivat nuorilla myös harrastukset, nuorilla aikuisilla työ, työikäisillä elinympäristön kehittäminen sekä ikäihmisellä fyysinen terveys ja turvallisuuden tunne.

HYTE-KUNTAKORTTI 3/4

Arjen raha-asiat

- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä: 2,2 (2020) / 2,2 (2021), Hyte-kerroin
- Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 23,7 (2019) / 23,4 (2021)
- Lasten pienituloisuusaste: 12,1 (2020) / 12,2 (2021)
- Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus, % 20 vuotta täyttäneet: 19,5 (2020)
- Toimeentulotukea saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä: 1,4 (2020) / 1,5 % (2021)

Työ ja valmiudet työelämään

- Työttömät, % työvoimasta: 13 (2021) / 11,3 (2022)
- Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä: 36,8 (2021) / 38,6 (2022)
- Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta: 17,2 (2021) / 15,6 (2022)
- Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista: 5,6 (2021) / 4,9 (2022)

Kulttuurihyvinvointi

- Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista: 53 (2019) / 49,7 (2021)
- Kirjasto, kokonaislainaus/asukasluku: 15,5 (2020) / 17,4 (2021)
- Kaikukortti käytössä (käyttömäärät/jaetut kortit?)

Kaupungin toiminta hyvinvoinnin edistämisessä

Terveydenedistämisen aktiivisuus 2022

Hyvällä tasolla:

Kuntajohto: 90

Liikunta: 89

Kulttuuri 76

Parannettavaa:

Perusopetus: 63

Lukiokoulutus: 68

HYTE-kerroin 2022

HYTE-kerroin euroa / asukas: 19,5

HYTE-kerroin, 0–100: 69

HYTE-kerroin, 1 000 euroa: 4092,6

HYTE-KUNTAKORTTI 4/4

Hyte-kerroin, prosessi-indikaattorit

Kuntajohto

- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista 100 (2022)
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista 100 (2022)
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen 100 (2022)
- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä 100 (2022)
- Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja: 100 (2022)

Liikunta

- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa: 100 (2022)
- Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille: 100 (2022)
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä tai kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen: 100 (2022)
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin: 100 (2022)

Kulttuuri

- Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä: 100 (2022)

Peruskoulut

- Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit: 92 (2022)
- Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus: 84 (2022)
- Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koulussa: 78 (2022)
- Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä: 40 (2022)

YHTEISÖLLINEN JA TURVALLINEN ELINYMPÄRISTÖ

Osallisuus on tunne, joka syntyy, kun ihminen kokee kuuluvansa johonkin ja kokee, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omassa yhteisössään. Yhteisöllisyys, yhteisöt ja yhteisöllinen elämä ovat välttämättömiä ihmisen olemassaololle ja toiminnalle. Johonkin kuulumisen tunteen löytää usein itselle tärkeän ja merkityksellisen yhteisön toimintaan osallistumisesta. Tällainen yhteisö voi löytyä vaikkapa työn, harrastuksen tai järjestötoiminnan kautta. Osallisuutta kokeva ihminen pystyy vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Osallisuus lisää hyvinvointia ja syrjäytyminen on osallisuuden ulkopuolelle jäämistä.

Kaupungilla on merkittävä rooli paikallisyhteisönä, vaikka yhteisöllisyys ei määräydy pelkästään asuinpaikan mukaan. Kaupunki kokoaa yhteen monia asukkaille tärkeitä yhteisöjä ja vertaisryhmiä sekä tukee näiden toimintaa. Osallisuutta edistetään parhaiten arjen ympäristöissä, siellä missä ihmiset luontevasti tapaavat toisiaan. Kaupungilla on käytössä myös osallistava budjetointi.

Oulussa on aina arvostettu kuntalaisten omaa toimintaa ja vaikuttamista. Kaikilla ikä- tai sosiaaliryhmillä ei kuitenkaan ole samanlaisia mahdollisuuksia tai osaamista vaikuttaa. Tähän etsitään malleja.

Yhteisöllisyys ja osallisuus lisäävät turvallisuuden tunnetta, joka vahvistaa fyysistä, henkistä ja sosiaalista terveyttä, hyvinvointia sekä elämänlaatua. Kaikille kaupunkilaisille tulee taata turvallinen ympäristö. Turvallisuuden edistämässä turvallisuuskulttuuri ulotetaan kaikkiin kasvu- ja toimintaympäristöihin, myös kotiin ja vapaa-aikaan. Tapaturmien ja väkivallan ehkäisy on jokaisen asia ja kuuluu niin yksittäiselle kansalaiselle kuin eri toimialojen ammattilaisille ja päättäjillekin.

Kaupunkisuunnittelun avulla tuetaan alueiden elinvoimaa, rakennetaan paikallista identiteettiä, lisätään elinympäristön turvallisuutta, terveellisyyttä ja esteettömyyttä sekä edistetään asukkaiden hyvinvointia. Monimuotoisella elinympäristöllä torjutaan alueiden eriytymistä sekä lisätään sosiaalista tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä. Hyvinvointia ja elinvoimaa tukevan kaupunkisuunnittelun yhtenä työkaluna on maankäytöntoteuttamisohjelma, jossa esitetään viiden vuoden suunnitelma asunto- ja työpaikkarakentamisen suunnista huomioiden palveluverkot ja joukkoliikenne kestävän kasvun periaatteita noudattaen.

Kaupunkiympäristön merkitys terveellisten elintapojen tukemisessa on merkittävä. Hyvä elinympäristö luo pohjan asukkaiden arjelle ja perustarpeiden tyydyttämiseksi. Se tarjoaa mahdollisuuden asumiseen, palveluiden käyttämiseen, työssäkäyntiin, ulkoiluun, harrastuksiin, mutta myös lepoon ja yksityisyyteen.

1 Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

A. Oululainen asukas kokee kuuluvansa yhteisöön ja pystyvänsä vaikuttamaan asioihinsa.

10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN

	Toimenpide	Vastuutaho
A	Kehitetään erilaisia osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja kohtaamispaikkatoimintaa kaikenikäisille.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut (Siku)/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut
A	Edistetään yhdistysten ja järjestöjen kanssa mahdollisuuksia osallistua kohtaamispaikkatoimintaan sekä saada vertaistukea ja tulla kuulluksi elämäntilanteessaan.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut (Siku)/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut - yhdistykset
A	Selvitetään mahdollisuutta osallistuvan budjetoinnin kehittämisestä aluekohtaiseksi	Konsernihallinto
A	Kehitetään lähidemokratiatoimikunnan toimintaa tukemaan kansalaisdemokratian ja alueellisen tasa-arvon toteutumista, avustuskäytännöt ja –resurssit arvioidaan. Lähidemokratian kehittäminen vastaamaan paremmin alueellisia tarpeita. Sivukylien tukeminen avustuksin tasa-arvoisesti suhteessa palvelukeskittyymiin arvioidaan.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut (Siku)/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, yhteisötoiminta
A	Selvitetään mahdollisuutta positiivisen erityiskohtelun määrärahalle alueille, joilla eriarvoisuutta. (Asuinalueiden segregaaation ehkäisy)	Konsernihallinto Sivistys- ja kulttuuripalvelut Kaupunkiympäristöpalvelut
A	Neuvostojen vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen työryhmissä, päätöksenteossa	(Siku)/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, yhteisötoiminta
A	Yhteisötoimintaa tehdään näkyväksi asukkaille.	(Siku)/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, yhteisötoiminta
A	Osallisuuden tiekartta sekä osallisuuden polut laaditaan kaikenikäisille. Huomioidaan osallisuuden edistämässä alueelliset erityispiirteet. (Lapsiystävällinen kunta toimintamallin toteuttaminen)	Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja toiminnallisen tasa-arvon ohjausryhmä Sivistys- ja kulttuuripalvelut, Pohde, yhdistykset, Palvelukeskittymät – vaka, elämäntilanteesta

1 Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

- B.** Edistetään hyviä väestösuhteita
- C.** Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen
- D.** Kenenkään ei tarvitse tuntea yksinäisyyttä

	Toimenpide	Vastuutaho
B	Edistetään eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta/hyviä väestösuhteita. Vuorovaikutussuunnitelman toimenpiteiden toteutus.	Siku ja BO (International House) Konsernihallinto Siku (hyte/kotoutumispalvelut, järjestöt)
B	Kirjasto on turvallinen tila ja tarjoaa maksuttomia kohtaamis- ja harrastetiloja kuntalaisille. Kirjasto luo hyvinvointia edistämällä lukutaitoja ja mediakasvatusta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kirjasto edistää aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Oulun kaupunki sitoutuu kansalliseen lukutaitostrategiaan ja kuntalaisten lukutaitoa edistävään työhön. Vahva lukutaito ja hyvä elämä on tavoitteena jokaiselle oululaiselle.	Siku, kirjastopalvelut
B	Väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen tukeminen kaikille kuntalaisille suunnattujen tapahtumien ja kohtaamispaikkojen kautta.	Siku (hyte/kotoutumispalvelut, järjestöt)
B	Maahanmuuttaneiden kotoutumista tuetaan ystäväperhe-toiminnan ja järjestötoiminnan avulla.	Siku (hyte/kotoutumispalvelut, järjestöt)
C	Oulun kaupungin toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022–2026 toimenpiteet	Kaikki toimialat
D	Tunnistetaan yksinäisyyden taustalla olevia tekijöitä eri ikäisillä, kootaan ja tehdään näkyväksi eri tahojen yksinäisyyttä lievittäviä keinoja ja toimintoja sekä hyviä käytäntöjä ja kehitetään tarvittaessa uusia.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, Siku/ hyvinvoinnin edistämisen palvelut

1 Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Asuminen, ympäristö ja luonto

- E.** Oululainen asukas kokee asuin- ja elinympäristönsä terveelliseksi ja viihtyisäksi/virikkeelliseksi
- F.** Mahdollistamme monipuoliset asumisen mahdollisuudet
- G.** Palveluiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä edistetään asukaslähtöisesti

	Toimenpide	Vastuutaho
E	Edistämme asukkaiden luonnosta saatavia hyvinvointivaikutuksia ylläpitämällä ja rakentamalla viheralueita, puistoja ja reittejä.	Kaupunkiympäristöpalvelut/ Liikuntapalvelut Metsähallitus
E	Kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalleja, joilla edistetään luonnon hyvinvointivaikutuksia.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut Sikun hyvinvoinnin edistämisen palvelut, nuorisopalvelut
E	Ympäristöohjelmalla parannetaan ja ylläpidetään Oulun elinympäristön laatua ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.	Kaupunkiympäristöpalvelut, ympäristötoimi, kaikki toimialat
F	Maankäytön toteuttamisohjelmalla ja asuntopoliittisilla linjauksilla huolehdimme asumisen monipuolisista mahdollisuuksista sekä hyvän elämän olosuhteiden mahdollistamisesta kaikille. Monimuotoisella ja viihtyisällä elinympäristöllä torjutaan alueiden eriytymistä ja edistetään sosiaalista tasa-arvoa. Järjestetään maksutonta asumisneuvontaa	Konsernihallinto (vastaa maankäytöntoteuttamisohje lmosta) Kaupunkiympäristöpalvelut/
G	Tunnistetaan yleisesti esteettömyyttä edistävät ja estävät tekijät yhteistyössä neuvostojen ja kokemusasiantuntijoiden kanssa. Esteettömyys ja saavutettavuus huomioidaan osana nettisivu-uudistusta sekä monialaisen hyte-palvelutarjottimen kehittämistyötä	Sivistys- ja kulttuuripalvelut Konsernihallinto Kaupunkiympäristöpalvelut

1 Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Turvallisuus

H. Oululainen asukas kokee asuin- ja elinympäristönsä turvalliseksi

	Toimenpide	Vastuutaho
H	Turvallisuusohjelman päivittäminen/ toimenpiteiden toteuttaminen – tiedotetaan turvallisuutta edistävästä toimenpiteistä, järjestetään turvallisuutta edistäviä kampanjoita ja tapahtumia. Liikenneturvallisuuden edistäminen poikkihallinnollisesti.	Turvallisuusjohto Kaikki toimialat Liikenneturvallisuustyöryhmä
H	Sydänturvallisuutta parannetaan lisäämällä sydäniskurien saavutettavuutta ja määrää yhteistyössä Pohteen ja yksityisten toimijoiden kanssa sekä kohentamalla ihmisten elvytysvalmiutta ensiapukoulutuksissa tai elvytysvalmennuksissa yhteistyössä sydänjärjestöjen ja muiden valtimoterveysjärjestöjen kanssa.	Siku/ hyvinvoinnin edistämisen palvelut Pohde järjestöt
H	Ympäristöterveydenhuolto suojelee ihmisten terveyttä elinympäristön haitallisilta tekijöiltä antamalla ohjausta ja neuvontaa, sekä valvonnan keinoin.	Kaupunkiympäristöpalvelut, ympäristötoimi
H	Turvallisemman tilan periaatteet- ohjelman laadinta kaupunkitasoiseksi asiakirjaksi.	Kaikki toimialat
H	Parannetaan julkisen taiteen avulla kaupunkilaisten kokemusta rakennetun ympäristön turvallisuudesta Hartaanselänrannan asuntomessujen taideohjelmalla, Oulu2026 Climate Clock –lippulaivan ympäristötaideteoksilla sekä Exploring ART-hankkeessa toteutettavien julkisen taiteen teoksilla.	Oulun Asuntomessujen taiteen ohjausryhmä, Oulu 2026, Oulun taiteilijaseura - 63 ry, Sivistys- ja kulttuuripalvelut
H	Vahvistetaan kulttuurista kaupunkisuunnittelua CARE - Regenerative Arts in European Cities Luova Eurooppa – hankkeen avulla (rahoituksen toteutuessa)	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, Kaupunkiympäristöpalvelut

HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ TUOTTAVA ELÄMÄNTAPA

Toimintakyky tarkoittaa ihmisen fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia edellytyksiä selviytyä hänelle itselleen merkityksellisistä ja välttämättömistä jokapäiväisen elämän toiminnoista siinä ympäristössä, jossa hän elää. Terveellisillä elintavoilla, kuten nukkumisella, ravitsemuksella, liikunnalla, päihteettömyydellä ja mielekkäällä tekemisellä, on vaikutusta jokaisen ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille, toimintakyvylle ja arjessa pärjäämiselle.

Puolet sairauksista johtuvat elintavoista. Niihin jokainen voi vaikuttaa. Kaupungin rooli on luoda asukkailleen mahdollisimman hyvät puitteet hyvinvointinsa edistämiseen ja ylläpitoon sekä auttaa erityisesti niitä, jotka eivät itse täysin tähän kykene. Terveellisten elintapojen edistämiseksi yhteistyö tulevan hyvinvointialueen kanssa on myös oleellista.

Terveellisten elintapojen omaksumisessa varhaiskasvatuksella ja koululla on merkittävä rooli, sillä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa toteutetuilla toimenpiteillä voidaan tavoittaa kattavasti kaikki lapset perhetaustasta riippumatta. Mahdollisuus mielekkääseen harrastamiseen on kaikkien lasten ja nuorten saatavilla.

Liikunta on kaupungin peruspalvelu ja tärkeä osa asukkaiden hyvinvointia. Monipuoliset liikuntapalvelut ovat oululaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta.

Oululaiset tarvitsevat hyviä toimintamalleja ja tukea mielen hyvinvointiin. Yhteisövaikuttavuuteen perustuva verkostokeskeinen toimintatapa on ensisijaista. Sovitut käytänteet ja tiedonkulku tukevat kuntalaisten sujuvaa palveluihin ohjaustumista. Mielen hyvinvointia tukevia uusia ratkaisuja kehitetään ennalta ehkäisevinä kaikkiin ikäryhmiin.

Kansalaisopistossa opinnot perustuvat elinikäisen oppimisen periaatteeseen sekä ihmisen omaan haluun oppia ja kehittyä. Vapaan sivistystyön palveluilla onkin suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kaupungilla on tärkeä rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Onnistunut integraatio luo edellytyksiä kunnan asukkaiden hyvinvoinnille sekä sille, että väestöryhmien väliset suhteet ovat hyvät ja paikallisyhteisöt aidosti monikulttuurisia.

Kestävän tulevaisuuden teemoja tulee toteuttaa yhdessä ja moniammatillisesti lapsille ja nuorille asetetut tavoitteet eivät voi toteutua, jos me aikuiset emme pysty parantamaan omaa toimintaamme. Tekojemme kautta voimme välittää lapsille ja nuorille toiveikasta mutta realistista tulevaisuuskuva. Kestävän tulevaisuuden kasvatus lähtee pienistä arjen asioista, toisen ihmisen kohtaamisesta ja empatiasta. Jos tunnemme empatiaa toisiamme kohtaan, opimme empatiaa myös koko ympäröivää luontoa kohtaan. Kun empatia ja toivo siivittävät toimintaamme, se tuo hyvinvointia myös meille itsellemme.

2 Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Oppiminen ja kasvu ihmisenä

- A.** Digihyvinvointi on tasapainoinen osa elämää
- B.** Elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia kehitetään kaikenikäisille ja vieraskieliselle.
 - Kestävän elämäntavan arvoja taitoja ja tietoja opitaan kaikissa ikävaiheissa.
- C.** Oululaisella asukkaalla on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-aikaan.

Fyysinen terveys

- D.** Fyysiseen terveyteen liittyvät huolenaiheet tunnistetaan riittävän varhain

	Toimenpide	Vastuutaho
A	Vahvistamme kaikenikäisten digiosaamistaitoja sekä järjestetään digipajoja ja digitukea. Digipalveluiden rinnalla tarjotaan myös 'face to face' palvelut (haavoittuvassa asemassa oleville)	SiKu/ Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, kotouttaminen
A	Kehitetään digitaalisia kulttuuripalveluja Atla-alustaa hyödyntämällä sekä Kudos- ja Lämpiö -hankkeiden avulla	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt
B	Kansalaisopistotoiminnan kehittäminen yhdessä kaupungissa olevien toimijoiden kanssa.	Oulu-Opisto, Vuolle Setlementti
B	Oppimisen mahdollisuuksien kehittäminen yhteistyössä eri koulutuksen järjestäjien kanssa.	Oulun kaupunki, yliopisto, amk, ammatilliset oppilaitokset
B	Oululaisilla vieraskielisillä tulisi olla mahdollisuus opiskella ja kehittää osaamistaan.	Siku ja BO (OSKE ja Businessasema) SIKU ja OSAO (Oske)
B	Kestävän tulevaisuuden opinvirran teemojen kautta edistetään oululaisten kestävää elämäntapaa.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, kehittäjäopettajat
C	Selvitetään erilaisten kaupungin mahdollistamien harrastustilojen saavutettavuutta sekä tilojen käytön periaatteita. Harrastusmahdollisuuksia kootaan osana Pohteen monialaisen hyvinvointitarjottimen kehitystyötä.	Tilapalvelut Sivistys- ja kulttuuripalvelut Pohde, järjestöt
D	Toteutetaan väestötason vaikuttamistyötä yhdessä yhdistysten ja järjestöjen kanssa (kampanjat, tapahtumat, tietoiskut, luennot jne.) Kehitetään Pohteen ja yhdistysten/ järjestöjen kanssa kotoa kotiin polkuja sekä hoito- ja palveluketjuja.	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, Pohde, järjestöt

2 Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

E. Mielen hyvinvointiin liittyvät huolet tunnistetaan riittävän varhain.

F. Häpeän tunne "mielenterveyshaasteista" vähenee ja kynnyks hakea apua ja tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa paranee.

G. Mielenterveyspalveluiden saavutettavuuden parantaminen vieraskielisille.

	Toimenpide	Vastuutaho
E	Vahvistetaan mielenterveyden edistämiseen liittyvää osaamista yhteistyössä eri tahojen kanssa.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt, Pohde
E	Laajennetaan yhteisöllisen opiskeluhoillon hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimintatapoja kaikilla koulutusasteilla.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt, Pohde
F	Otetaan käyttöön Hyvän mielen kunta -työkalupakin työvälineitä - työvälineet kuvataan osana ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön ohjelmaa. Tehdään väestötason vaikuttamistyötä yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt, Pohde, järjestöt, muut viranomaiset
F	Toteutetaan yhteisövaikuttavuuteen perustuvaa monialaista verkostotyön toimintamallia kaikissa kehitysympäristöissä ja palveluissa.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt, Pohde, järjestöt, muut viranomaiset
F	Tuetaan järjestöjen toimintaedellytyksiä heikommassa asemassa olevien oululaisten asukkaiden auttamiseksi.	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut
F	Tehdään tunnetuksi järjestöjen, yhdistysten ja muiden toimijoiden mielen hyvinvointia edistäviä toimintoja ja palveluita.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut, järjestöt, Pohde, muut viranomaiset
G	Yhteistyö valtakunnallisten järjestöjen kanssa, jotka tuottavat monikielisiä mielenterveyspalveluita.	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, kotouttaminen

2 Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Ruoka, liikkuminen, lepo ja muut elintavat

- H.** Ehkäisevällä päihdetyöllä on selkeä rakenne ja toimintatapa
- I.** Tuetaan ja ohjataan kaikenikäisiä kuntalaisia elintapoihin liittyen – toimintakyky säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään.
- J.** Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen
- K.** Erityistä tukea tarvitsevien liikunnan tukeminen
- L.** Kotoutumissuunnitelman kautta edistetään ulkomaalaistaustaisten elintapoja ja annetaan tietoa ja ohjataan palveluihin

	Toimenpide	Vastuutaho
H	Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön ohjelman laatiminen, pitää sisällään myös suunnitelman lähisuhte-/perheväkivallan ehkäisystä.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut + Siku hyvinvoinnin edistämisen palvelut
I	Elintapaohjauksella on selkeä rakenne ja toimintamalli. Rakenteessa ja mallissa huomioidaan nikotiinittomuuden ja ravitsemusterveyden edistäminen.	Siku hyvinvoinnin edistämisen palvelut + liikuntapalvelut
J	Liikuntaneuvontaa ja terveystuntomittauksia tarjotaan kuntalaisille.	Siku Liikuntapalvelut
J	Kattava ja monipuolinen jalankulun, pyöräilyn ja ulkoilun verkosto	Siku Liikuntapalvelut, -Kaupunkiympäristöpalvelut
J	Matalan kynnyksen liikuntaryhmät lähellä kotia/ tai omalla asuinalueella Kuntouttava liikunta kotiin (ikäihmiset)	Siku Liikuntapalvelut, Hyvinvoinnin edistämisen palvelut
K	Soveltavan liikunnan ryhmät, Soveltavan liikunnan välinelainaus, Liikunta-avustajakortti, Tapahtumat, lajikokeilut	Siku Liikuntapalvelut
L	Yksilöllisissä kotoutumissuunnitelmissa annetaan ohjausta ja neuvontaa terveellisistä elämäntavoista ja hyvinvoinnista. Kotoutumissuunnitelmia päivitetään säännöllisesti	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, kotouttaminen sekä liikuntapalvelut
L	Ulkomaalaistaustaisille oululaisille järjestetään tuettuja neuvonta- tai ohjauspalveluja, annetaan liikuntaneuvontaa ja tietoa mahdollisuuksista sekä järjestetään ohjattua liikuntaa maahanmuuttajille.	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, kotouttaminen sekä liikuntapalvelut

SUJUVA ARKI JA PÄRJÄÄVYYS

Sujuva arki tukee hyvinvointia sekä rakentaa vahvaa mielenterveyden ja pärjäävyyden pohjaa. Tavallinen, toimiva arki suojaa myös arkisissa elämän muutostilanteissa. Kun arjen asiat sujuvat, on meillä voimavaroja lasten kasvatukseen, opintoihin, työssä käyntiin, harrastamiseen tai omasta ja läheisten hyvinvoinnista huolehtimiseen.

Kaikille suunnattujen palvelujen lisäksi tarvitaan kohdennettuja palveluita, joilla parannetaan palvelujen tasa-arvoista saatavuutta ja käyttöä. Palvelujen suunnittelussa on otettava entistä paremmin huomioon käyttäjien erilaiset kulttuuriset, taloudelliset ja sosiaaliset lähtökohdat. Näin kuntalaisten erilaisia mahdollisuuksia elää hyvinvoivina ja terveinä tasoitetaan ja huonommassa asemassa olevat saatetaan tasavertaisempaan asemaan muiden kanssa.

Kunnassa tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ennaltaehkäisevää hyvinvointivointityötä, ja sitä voidaan toteuttaa omissa palveluissa ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tärkeitä toimijoita ovat myös kunnassa toimivat järjestöt ja vapaaehtoistyö. Järjestöt tarjoavat kohtaamisen paikkoja ja tekemistä kaikenikäisille.

Kulttuuripalveluiden merkitys alueen elinvoimaisuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta on suuri. Jokaisella on oikeus kulttuuripalveluihin iästä, kulttuuritaustasta ja elämäntilanteesta riippumatta ja palvelut ovat luonteva osa kuntalaisten jokapäiväistä elämää. Avustustoiminnalla luodaan mahdollisuuksia kulttuurin omaehtoiselle harrastamiselle ja ammatilliselle taidetoiminnalle.

Kirjastopalvelut tukevat asukkaiden hyvinvointia, tarjoamalla kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin, osaamisen kehittämiseen sekä kansalaistoimintaan.

3 Sujuva arki ja pärjäävyys

Arjen raha-asiat

- A.** Sosioekonominen asema ei määritä kenenkään osallistumisen ja koulutuksen mahdollisuuksia
- B.** Oululainen asukas saa tukea taloudellisissa huolissa ja ongelmissa sekä oppii hoitamaan talousasioitaan.
- C.** Arjen raha-asioihin liittyvät palvelut tukevat myös vieraskielisten hyvinvointia

	Toimenpide	Vastuutaho
A	Köyhyys ilmiönä tulee tutuksi: periytyminen, matala koulutustaso, työmarkkinoilta putoaminen, terveydelliset ongelmat köyhyyteen liittyen, yksinhuoltajuus.	Sivistys- ja kulttuuripalvelut Siku hyvinvoinnin edistämisen palvelut
B	Toimintamalleja arjen raha-asioiden edistämiseksi kootaan. Tehdään näkyväksi käytettävissä olevat tukimuodot ja etuudet. Maksuttomien toimintojen näkyväksi tekeminen! Taloudellisen tilanteen- puheeksiottomallin käyttöönotto	Sivistys- ja kulttuuripalvelut Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut Pohde, järjestöt
C	Haavoittuvassa asemassa olevien osalta matalalla kynnyksellä ohjaaminen ja yhteistyö Pohteen aikuissosiaalityön kanssa. Yhteinen PTA, mahdollisuuksien mukaan	Siku Hyvinvoinnin edistämisen palvelut, kotouttaminen, Pohde, järjestöt

3 Sujuva arki ja pärjäävyys

Kulttuurihyvinvointi

D. Edistämme taiteen ja kulttuurin yhdenvertaista saavutettavuutta eri alueilla.

E. Madalletaan kulttuurin osallistumisen kynnystä- kehitetään hallinonalat ylittävää yhteistyötä

	Toimenpide	Vastuutaho
D	<p>Otetaan käyttöön kulttuurikaveri- ja kulttuuriluotsitoimintamalli (hyte-indikaattori)</p> <p>Kulttuurihyvinvointisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet:</p> <p>Monipuolistetaan kulttuurilaitosten ja kaupungin tilojen käyttöä</p>	Sivistys- ja kulttuuripalvelut/ kulttuuripalvelut
E	<p>Edistämme taiteen ja kulttuurin yhdenvertaista saatavuutta tuottamalla moniammatillisena yhteistyönä matalan kynnyksen lähikulttuuripalveluja, harrastusmahdollisuuksia sekä tapahtumia eri kaupunginosissa.</p> <p>Otamme asiakkaat mukaan suunnittelemaan kulttuuripalveluja ja niiden tuottamista.</p>	Sivistys- ja kulttuuripalvelut/ kulttuuripalvelut

OULU

LASTEN OULU

Oulun kaupunki on sitoutunut *UNICEFin Lapsiystävällinen kunta* -toimintamalliin, jonka tavoitteena on edistää lasten hyvinvointia ja lapsen oikeuksien toteutumista kunnassa. Toimintamallin keskiössä on YK:n lapsen oikeuksien sopimus, joka koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. UNICEF seuraa ja arvioi kunnan kehittämistyötä ja myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Oululle kolmas tunnustus voidaan myöntää keväällä 2024.

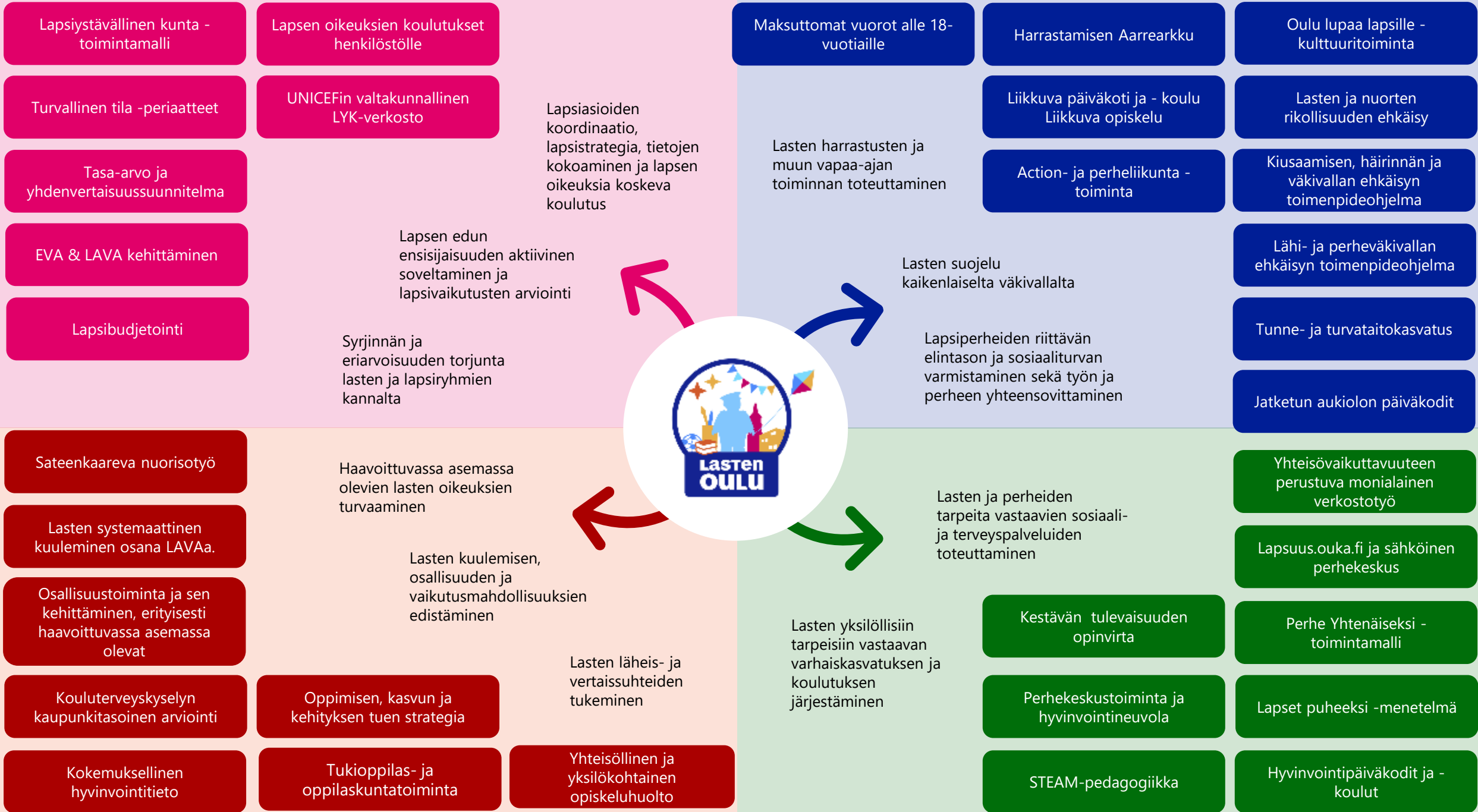
Lapsiystävällisyyden eli lapsen oikeuksien edistäminen koskee kaikkia kaupungin toimialoja ja päätöksentekoa. Käytännössä tämä tarkoittaa minkä tahansa lapseen liittyvän toiminnan tai päätöksen tarkastelua YK:n lapsen oikeuksien yleisperiaatteiden kautta. Neljä yleisperiaatetta ovat 1) syrjimättömyys, 2) lapsen edun ensisijaisuus, 3) oikeus elämään ja kehittymiseen sekä 4) lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli on käytössä kaikilla kaupungin toimialoilla ja päätöksenteossa. Mallin mukaisia menettelyitä koordinoi sivistys- ja kulttuuripalvelut yhdessä poikkitoiminnallisen koordinaatioryhmän kanssa.

Lapsiystävällinen kunta –kehittämissyö ja kaupungin eri palvelut lapsille ja lapsiperheille toimeenpaneuvat osaltaan [kansallista lapsistrategiaa](#).

Kestävän tulevaisuuden opinvirta ohjaa edistämään monipuolisten luontokokemusten ja -elämysten avulla lasten kestävää elämäntapaa ja hyvinvointia. Lapsuudessa luotu hyvä luontosuhde kehittyy vaiheittain ympäristösuhteeksi, joka vähitellen syvenee kestäväksi tavaksi elää ja tehdä valintoja. Luonnossa vietetyllä ajalla on tutkitusti hyvinvointia lisäävä vaikutus.

Seuraavissa dioissa kuvataan Oulun kaupungin työtä lapsen hyvinvoinnin ja lapsen oikeuksien edistämiseksi suhteessa kansallisen lapsistrategian periaatteisiin sekä toimenpiteitä lasten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Oppiminen ja kasvu ihmisenä

- Tarjotaan kaikille lapsille, myös turvapaikanhakijalapsille, yhdenvertainen mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen.
- Kohdennetaan positiivisen erityiskohtelun määrärahoja eriarvoistumisen ehkäisyssä.

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Parannetaan haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.
- Koulutetaan henkilöstöä lapsen oikeuksista.
- Lapsivaikutusten arvioinnin toimintamallin toteuttaminen ja kehittäminen.
- Laaditaan osallisuuden tiekartta.

LAPSELLA ON
HYVÄ ARKI JA
ELÄMÄ – NYT JA
TULEVAISUUDESSA

Kulttuurihyvinvointi

- Lisätään lasten kulttuuripalveluiden saavutettavuutta ja tasa-arvoisuutta asuinalueesta tai taloudellisesti tilanteesta riippumatta.

Ruoka, liikkuminen, lepo ja muut elintavat

- Tavoitetaan ja aktivoidaan erityisesti liian vähän liikkuvia lapsia ja nuoria sekä kohdennetaan heihin toimenpiteitä.
- Tuetaan vähävaraisten liikuntamahdollisuuksia.
- Kehitetään kouluruokailua Oulun kiertotaloustiekartan mukaisesti osallistaen lapsia ja nuoria.

Asuminen, ympäristö ja luonto

- Ehkäistään kaavoituksessa eri toimintamallein lasten ja perheiden eriarvoistumista.
- Otetaan lapset mukaan leikkipuistojen ja leikkipaikkojen suunnitteluun.
- Lapsen luontosuhteen vahvistaminen kestävän tulevaisuuden opinvirran mukaisesti

OULU

NUORTEN OULU

Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

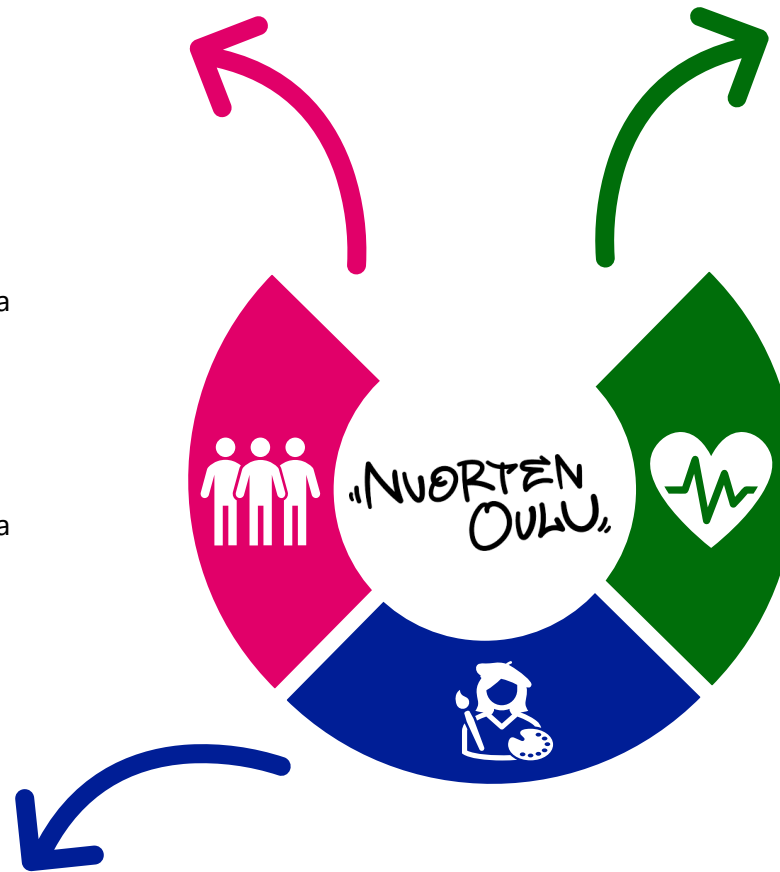
Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Edistetään nuorten omia mahdollisuuksia järjestää toimintaa nuorille.
- Selvitetään Zekki –kyselyn hyödyntämisestä laajemminkin nuorten koetun hyvinvointitiedon keruussa.
- Kehitetään **ONE** Oulun nuorisovaltuuston toimintaa ja nuorten äänen kuulumista päätöksentekokelemissä - demokratiakasvatus – nuorten ja päättäjien kohtaamisen edistäminen.

Turvallisuus

- Radikalisoituminen/ jengiytyminen - Ankkuritoimintaa laajennetaan, mikäli hankerahoitus järjestyy.
- Alueellisen nuorisotyön kehittäminen ennalta-ehkäisevän kotouttamistyön näkökulmasta: ammattilaisten kouluttaminen monikulttuurisesta työstä. Otetaan uusia työmenetelmiä käyttöön.
- Koulukiusaamisen vähentäminen

Sujuva arki ja pärjäävyys

Kulttuurihyvinvointi

- Kehitetään digitaalisia kulttuuripalveluja nuorille. Hyödynnetään Atla-alustaa ja tuotetaan sinne kulttuurisisältöjä.

Työ ja valmiudet työelämään

- Edistetään nuorten aikuisten valmiuksia opiskeluun ja työelämään nuorten työpajavalmennuksen ja ohjaamotoiminnan kautta: arjen- ja elämänhallinnan edistäminen.
- Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Oppiminen ja kasvu ihmisenä

- Edistetään nuorten informaatiolukutaitoa, hanketta haetaan ESR+:sta.
- Kestävän elämäntavan taitojen opiskelu kestävän tulevaisuuden opinvirran mallin mukaisesti

Ruoka, liikkuminen, lepo ja muut elintavat

- Kouluruokailua kehitetään Oulun kiertotaloustiekartan mukaisesti osallistaen lapsia ja nuoria.

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

- Kehitetään nuorille verkon yli tarjottavia palveluita. Osallistutaan Kanuunan kehittämispilottiin, jossa kehitetään verkkonuorisotilaa, jonka kautta edistetään myös vapaa-ajan hyvän mielen tekemistä
- Alueellisen nuorisotyön kehittäminen myös nuorille aikuisille, joille ei tällä hetkellä ole palveluita tarjolla.
- Nuoren vapaa-aikaan sidottua hyvinvoinnin edistämistä - mielekäs vapaa-aika - sosioekonomiset syyt estävät maksullisiin toimintoihin osallistumisen. Lajeihin tutustuminen ja harrastaminen mahdolliseksi kaikille
- Mielen terveyden hoitopolkujen toiminnan kehittäminen.

OULU

TYÖIKÄISTEN OULU

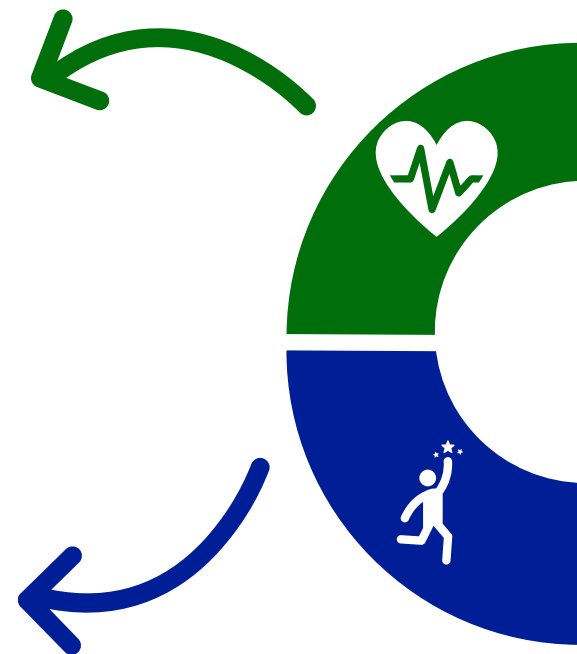

**Hyvinvointia ja terveyttä
tuottava elämäntapa**

**Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus
elää omannäköistä elämää**

Sujuva arki ja pärjäävyys

Työ ja valmiudet työelämään

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

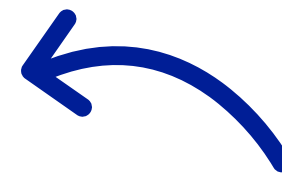
- Työikäinen saa tarvittaessa tuen vanhemmuuteen.
- Oulun kaupunki yhdessä muiden toimijoiden kanssa edistää ja kehittää huoltajien/vanhempien välistä tasa-arvoa.
- Vanhemmuuden tuen muotojen kokoaminen ja kehittäminen sekä käyttöönotto yhdessä järjestöjen ja yhdistysten kanssa.
- Perhe yhtenäiseksi toimintamallin jatkuvuuden varmistaminen kotouttamisessa sekä toimintamallin käyttöönotto laajemminkin vanhemmuuden tuessa.
- Työikäinen saa tarvitsemansa avun ja tuen hyvinvointihuoliinsa, tuen polku koottu osana monialaisen hyvinvointitarjottimen kehittämistyötä (Pohde). Huomioidaan tuen polussa erilaiset perhetyypit ja yksin asuvat.

Sujuva arki ja pärjäävyys

Työ ja valmiudet työelämään

- BusinessOulun tehtävä on edistää Oulun seudun elinvoimaa luomalla menestymisen mahdollisuuksia alueelle, asukkaille ja yrityksille.
- BusinessOulun tavoitteena: työllisyyden ja elinvoimaisuuden edistäminen. Yritys- ja työllisyyspalvelujen jatkuva kehittäminen ja kyky ennakoida ja reagoida paremmin yrittäjien, työnantajien ja työnhakijoiden tarpeisiin. Valmistaudutaan palvelurakennemuutokseen, jossa TE-palvelut, työllisyys- ja yrityspalvelut, siirtyvät kuntien vastuulle vuodesta 2025 alkaen huomioiden kotouttamislain kokonaisuudistus.
- BusinessOulun tavoitteena työnhakijoiden työllistyminen, osaamisen ja työkyvyn kehittäminen. Toteutetaan kuntakokeilua 1.3.2020-31.12.2024: Työllisyyden kuntakokeilun tavoitteena tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilun tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Kokeilussa kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet.
- Hyvinvoinnin edistämisen palvelut: Yhteistyössä BusinessOulun, Hyvinvoinnin edistämisen palveluiden ja järjestöjen kanssa kehitetään toimivampia ratkaisuja välityömarkkinoille, selvitetään mahdollisuuksia osatyökykyisten ja työelämän ulkopuolella olevien työllisyyden edistämisen ja työelämävalmiuksien lisäämisen mahdollisuuksia.
- Selvitetään yhteistyössä liikuntapalveluiden ja BusinessOulun kanssa mahdollisuutta tarjota Pohteen oululaisille kuntouttavan työtoiminnan asukkaalle ja työttömille liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi työttömien liikunta- ja kulttuurietuutta.
- Hyvinvoinnin edistämisen palvelut: kehitetään työllisyyden edistämistä yhdessä erilaisten toimijoiden kuten yritysten, yhdistysten ja BusinessOulun kanssa.

OULU

IKÄVOIMAINEN OULU

Ikävoimainen Oulu -ohjelma sisältää Oulun kaupungin ikääntymispoliittiset linjaukset vuosille 2021-2030. **Tämä ohjelma päivitetään vuoden 2023 aikana. Tässä hyvinvointisuunnitelmassa asetetaan erityiset tavoitteet Ikävoimainen Oulu ohjelmalle.**

Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

Asuminen, ympäristö ja luonto

Turvallisuus

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omanäköistä elämää

Yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö

Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

- Yhdistysten välistä yhteistyötä kehitetään
- Neuvostojen osallisuuden edistäminen nettisivujen päivittämisessä/
- Saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämässä
- Edistetään kaupungin alueellista tasa-arvoa mahdollistamalla eri tilojen käyttöä ikääntyneiden yhdistystoimintaan.

Asuminen, ympäristö ja luonto

- Ikäihminen pärjää halutessaan kotonaan mahdollisimman pitkään.
- Ikääntymisen mukanaan tuomiin muutoksiin osataan ennalta varautua.
- Ikääntyneellä on halutessaan mahdollisuuksia ikäystävälliseen asumiseen.
- Ikäihmisten hyvinvoinnin edistämisen kaupunginosa-alueet palvelukeskittymiä pienemmiksi.

Turvallisuus

- Ikäihmisille on laadittu palveluista painettu opas (kotiin jaettu, nettisivut: pdf)

Hyvinvointia ja terveyttä tuottava elämäntapa

Mielen hyvinvointi ja mahdollisuus elää omannäköistä elämää

- Löytävä seniorityö on keskeinen osa kaupungin, Pohteen, järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden toimijoiden yhdyspintayhteistyötä
- Ikäihmisten hyvinvointia edistävillä palveluilla on selkeä rakenne ja yhteistyömuodot on sovittu ja kehitetty yhdessä Pohteen ja yhdistysten kanssa.

Ruoka, liikkuminen, lepo ja muut elintavat

- Elintavat tukevat tervettä ikääntymistä – toimintakyky säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään. Vahvistetaan ikääntyneiden liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tavoitetaan erityisesti yksinäiset ja vähän liikkuvat ikäihmiset. Turvataan ikääntyneiden liikuntapalvelut (seniorikortti, liikuntaneuvonta, liikuntaluuri, ikäihmisten liikuntaryhmät, KunnonLähde-toiminta)
- Ikääntyneiden ravitsemusterveyden edistäminen, vajaaravitsemusriskin tunnistaminen ja vajaaravitsemuksen ehkäiseminen tukevat toimintakykyä ja auttavat pärjäämään kotona pidempään.

Arviointi-, tutkimus- ja kehittämistoiminta

Sosiaali- ja terveystalvueluiden järjestämislaki edellyttää kuntien seuraavan ja raportoivan väestön hyvinvoinnin tilasta ja siinä tapahtuvista muutoksista säännöllisesti. Kuntien tuleekin laatia valtuustokausittain laaja hyvinvointikertomus, missä tätä arviointia tehdään.

Lisäksi valtuustokaudelle on laadittava hyvinvointisuunnitelma, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittaisissa raporteissa. Valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmaan konkretisoidaan myös vuosittain. Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma ovat Oulun kaupungin hyvinvointijohtamisen työvälineitä.

Arviointi ja seuranta

Kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa sekä hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle vuosittain.

Osana laajaa hyvinvoinnin edistämisen työtä Oulussa toteutetaan päätösten ennakkovaikutusten arviointia (EVA) ja lapsivaikutusten arviointia (LAVA), jotka tuottavat hyvinvointitietoa eri tahojen näkökulmista tarkasteltuna.

Tutkimusyhteistyö

Oulun kaupunki tekee aktiivista tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa. Oulun kaupungin ja Oulun yliopiston välillä on vakiintuneet tutkimusyhteistyön rakenteet ja toimintamallit. Monitieteistä tutkimusyhteistyötä Oulun yliopiston kanssa tehdään mm. oppimisen ja hyvinvoinnin sekä oppimisympäristöjen ja teknologioiden hyödyntämisen osalta.

Oulun kaupungilla on yhteistyösopimus 2023 – 2026 Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiön ITLA kanssa lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja yhteisövaikuttavuuteen perustuvan monialaisen verkostotyön kehittämiseksi.

Monialainen kehittämistoiminta

Monialainen verkostoyhteistyö Oulun kaupungin, hyvinvointialueen, elinkeinoelämän ja 3. sektorin kanssa on yhteisen hyvinvointityön tärkeimpiä periaatteita. Lähtökohtana on, että kuntalaisten palvelut ovat ihmislähtöisiä ja ne järjestetään taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävästi. Hyvinvointityön painopiste on ennaltaehkäisevissä palveluissa ja niiden monialainen kehittäminen tapahtuu verkostoissa. Keskeisenä työtapana on kokeilutoiminta. Tavoitteellista kehittämistyötä tuetaan projektitoiminnan ja hyvinvoinnin edistämiseen keskittyvien kehittämissankkeiden tuella.

Yhdyspintojen kehittäminen

Yhdyspintojen kehittäminen käynnistetään vuonna 2023.

Tavoitteena on luoda rakenne ja toimintamalli yhdyspintayhteistyölle yhdessä Pohteen kanssa 2023-2025.

OULU